

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto (año) XXXIV, 6

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

nov.-december (nov.-diciembre) 1987

OB 70-LETNICI SMRTI

DR. J. EV. KREKA

Včasih slišimo — in to kar pogosto — da nihče na svetu ni tako potreben, da ne bi kdo drugi njegovega dela izvršil. Da nihče na svetu pravzaprav ni nenadomestljiv. In je res, da bi svet tekel naprej, tudi ko tega ali onega nikdar na svetu ne bi bilo, toda... tekel bi drugače. Kdo dvomi, da bi brez Kreka pot našega naroda šla v tako rast, kakor je šla, in ko je samo tragika usode to bohotno započeto življenje pretrgala?! Pri tem ne mislimo samo na slovensko gospodarstvo; v mislih imamo tudi razvoj v naši kulturi in na področju, kateremu gospodarstvo pa kultura dajeta osnovo; v naši — politiki.

Zato se danes „našega“ Kreka, tega velikega sina slovenskega naroda, s hvaležnostjo spominjamo. Zadrugištvo ni bilo njegovo edino področje, vendar je prav na njem pustil sledove, po katerih lahko še danes hodimo in po katerih bomo morali hoditi tudi v bodoče — mi v svetu pa naši bratje doma —, če bomo hoteli spet živeti z glavo nad vodo.

Zlasti v teh dneh, ko se nam bližajo božični prazniki, ki so predvsem prazniki upanja, bi naj pomislili, kako je svet res v razsulu, a da premnogi kristjani zapadamo skušnjavam omahovanja, ker — kakor pravi naš sveti oče — „dajemo preveliko važnost zunanjim dogodkom“. Ti so navadno, burni, vidni, negativni. Ne vidimo pa skritih in vendar močnih sil dobrega, ki je prav tako na delu, ali pa, ki bi vsaj lahko bilo na delu:

Zato — upanje! Z upanjem stopajmo v nove dneve, z zaupanjem glejmo v novo leto!

(zič, v STIK-u, glasilu Sloge, sept.-dec. 1987.)

Tri božične misli

GLORIA in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis“, poroča o hvalnici pastirjev v 14. in 15. vrstici drugega poglavja evangelist Luka. Dopolnil se je čas brezupa za človeštvo.

Rojen je bil On, ki je prevzel njegovo breme na svoje rame.

Začela se je doba, prerokovana po prerokih.

Kar je bilo zastrto mogočnikom tega sveta, se je odkrilo ponižnim in neukim. In zapeli so hvalnico, ki je bila nova za vse, katero ponavljamo že skoraj dva tisoč let.

Hvalnica — načrt novega človeka, ki do danes še ni izpolnjen.

Bodimo tudi mi med tistimi ljudmi blage volje, razkropljeni po vseh celinah sveta, zapojmo še mi s preprostimi pastirji:

„Hvala Bogu na višavah in mir ljudem, ki so blage volje!“

Naj bo praznik Jezusovega rojstva za vse nas mejnik nove dobe miru in ljubezni, ki ga bomo potrjevali vsakodnevno s svojim življenjem, da se bo izpolnila naša želja in prošnja: „Pridi k nam Tvoje kraljestvo!“

Tone Brulc

KO SEM SE oni dan odpravljali na „Pot v Kanaan“, je bilo nebo čudovito razpoloženo v prepletanju luči in senc. Oblaki so zakrivali zahajajoče sonce, a skozi okna in zavese zahoda se je mogočna svetloba prebijala na vse strani. Bilo je bolj podobno sinajski teofaniji kot kanaanski obljudi. V daljavi so jezne strele švigale iz gnezda nevihte. Sivočrni oblaki so ustvarjali podobo temnih sil na pohodu, a slap ognjene zlatnine je padal na zahod kot zastor v predvor svete gore: kot da bo zdaj zdaj spregovoril Jahve. Pomislím: kdor ima oči in posluš, še more zaslutiti rojstvo in oznanjenje Gospodovo — v projekciji skrivnostnih sil v našo vsakdanjost. Bog se razodeva na mnogotere načine na naši poti v Kanaan. Na posebno človeški način slednjič v Betlehemu.

Vinko Rode

Božič moremo prav sprejemati in doživljati le z nadnaravno vero. Božje učlovečenje je za verujoče nadnaravno dejstvo.

Razlog zanj je nadnaraven: usmiljena ljubezen Boga do človeka; prav tako učinek: povrnitev božjega otroštva.

Človek zadobi svojo polno vrednost le po nadnaravnem prerobenju.

Kristus Bog — človek je nekaj največjega le v nadnaravni luči.

Smisel krščanstva ni toliko v naravnem napredku človeške družbe po Kristusu, ampak nje dvig k nadnaravnemu cilju.

Posameznik ob vsej naravni izpopolnitvi doseže polnost svojega bitja šele v nadnaravnem redu in v posmrtni izpopolnitvi v onostranski sreči.

„Sveta noč — blažena noč“ sveti človeku na življenjsko pot le v nadnaravni luči.

Če si voščimo „vesele božične praznike“, si drug drugemu želimo veselje zadobljenega božjega otroštva.

In ko si bomo voščili srečno novo leto, si ga voščimo drug drugemu ne le na naravnih dobrinah, ampak pred vsem v nadnaravnih. Kristjan je srečen, kadar nadnaravno živi.

Nadnarava je za kristjana najbolj osvežujoče in osrečujoče dejstvo.

Odlika in prednost krščanstva je v nadnaravnem gledanju na svet, v nadnaravnem življenju in v teženju k nadnaravnim vrednotam.

L.L. C.M.

Izjave kulturnega odseka II. Katoliškega shoda Slovencev v Argentini leta 1987

Na praznik Kristusa Kralja letos je slovenska izseljenska skupnost v Argentini obhajala Katoliški shod, ki se je pripravil tri leta in smo o kulturnih iskanjih priprav že poročali v Glasu. Tu pa objavljamo dokončne in sprejete zaključne izjave tega odseka:

1. — Slovensko kulturno prizadevanje v Argentini naj temelji na krščanskem svetovnem nazoru in na ljubezni do slovenstva.
2. — Slovenske družine in vsa organizirana slovenska skupnost naj budno čujejo nad slovenskim kulturnim zakladom: slovenskim jezikom.
3. — Slovenski otroci, v Argentini rojeni, naj iz ljubezni do svojega in svojih staršev slovenstva z veseljem gojijo slovenske kulturne vrednote.
4. — Slovenski mladi naj težijo za ustanavljanjem slovenskih družin, ki so v prvi vrsti poročstvo za ohranjanje slovenstva v Argentini.
5. — Slovenski šolski tečajji naj teže po visoki kvaliteti. Njih cilj naj bo, da bi vsak Slovenec znal slovensko ne le govoriti, ampak tudi pisati. Naj se ustanovi slovenski učiteljski tečaj za pripravljanje vedno novih slovenskih učnih moči. Dovolj slovenske študirajoče mladine naj se posveča humanističnemu izobraževanju, ki je temelj krščanskemu slovenstvu v Argentini.
6. — Mlademu rodu je treba pomagati, da se poveže s svobodoljubno slovensko mladino v drugih deželah in tudi s tistimi mladimi v domovini, ki se tam trudijo za rast krščanskih vrednot v narodu.
7. — V življenju mladinskih organizacij naj se upošteva prava lestvica vrednot: Najprej versko moralna vzgoja in slovenska kultura, potem šport in telesna vzgoja in končno razvedrilo in zabava, ki naj bo tudi kolikor mogoče v slovenskem duhu.
8. — Odgovorni v slovenskem organiziranem življenju naj skrbijo za slovenski pogovorni jezik in za pred vsem slovenski program prirediteljev.
9. — „Slovenski dnevi“ naj zadobe izraz celotnega slovenstva v Argentini in naj jih pripravljajo vse slovenske organizacije.
10. — Slovenska skupnost v Argentini naj se prizadeva za primerno navzočnost v argentinskih družbenih obličjih.
11. — „Slovenska kulturna akcija“ s sedežem v Argentini, a z delokrogom med vsemi slovenskimi izseljenci v svetu, tudi argentinskimi, naj bo slovenski skupnosti v Argentini posebno pri srcu. Njej v gmotno oporo naj se ustanovi „Slovenski kulturni sklad“, v katerega naj z veseljem prispevajo gospodarsko močnejši rojaki.
12. — Ker je slovensko izseljenstvo sploh brez slovenske krščansko usmerjene družinske revije, naj se za nje ustanovitev in izdajanje še posebej zanima slovenska izseljenska skupnost v Argentini.
13. — Naj se v Argentini organizira skupna slovenska pisarna, ki naj z modernimi pripomočki služi Slovence v Argentini, drugod po svetu in v domovini.

Spet nova knjiga SKA: „Cerro Shaihueque“

Slovenska kulturna akcija je po izdanju Rodetove pesniške zbirke, Sodjevih „Pisem mrtvemu bratu“, Rakovčevih „Posnetih sonetov“ v letu 1987 izdala še četrto knjigo, Vojka Arka vsebinsko bogato knjižico na 80 straneh, CERRO SHAIHUEQUE. Izdaje je omogočilo v tem primeru „Slovensko planinsko društvo s prijatelji gorá“, kot je navedeno na prvih straneh knjige.

Besedilo, ki ga je napisal za slovensko gorništvu v Argentini zaslužni dr. Vojko Arko, bogati več risb Bare Remčeve, 8 strani fotografij Bariloch in njenih pomembnih osebnosti, bo zanimalo ne le slovenske obiskovalce Bariloch, ampak rojake sploh tudi po svetu in v domovini.

Arko nam v knjigi okrog vzpona na Cerro Shaihueque ne opiše le izrednih lepote bariloške jezerske in gorske pokrajine, ampak še bolj, v tistih krajih do srede preteklega stoletja gospodujoče Indijance Araukance, posebno njih poglavarja Shaihuequeja, po katerega gori se imenuje ta knjiga, in zdaj že skoraj povsem izumrli ta indijanski rod. Knjiga nam razkrije osebnost in prizadevanja odkritelja Bariloch Franca Morena, nam opiše zgodovinski „pohod v pustinja“ („Campaña del desierto“), ki jo je uspešno zaključil general Roca leta 1885, in prodiranje argentinske vojske na jug polotoka. Arko nam pokaže čudovito hitro rast mesteca Bariloche, prihod prvih slovenskih izseljencev vanj, njih gorniške uspehe in uveljavljanje v bariloški planinski družbi, vlogo takozvane „Qume“, toplo se spominjajoč odličnega, žal, prezgodaj v gorah umrlega nje člana Tončka Pangerca. Avtor vnese v knjigo celo primerjanje usode izumirajočih Indijancev z usodo naših pobitih domobrancev.

Skratka, kdor vzame v roke teh 80 strani natrpane, literarno obdelane vsebine, bo knjigo v dušku prebral in odprlo se mu bo bogastvo spoznanja indijanske, argentinske, in deloma tudi slovenske zgodovine, kar mu bo omogočilo polno in pravilnejše gledanje na to lepo deželo, ki mnogim rojakov tu in po svetu, celo doma lebdi pred očmi pod bleščečim imenom Bariloche.

Dr. Vojko Arko

V vsak izvod knjige je vloženi 13 „Ex-librisov“ Marjanca Savinšek iz Pariza in Bare Remec iz Buenos Airesa, ki so jih naročili „prijatelji gorá“, da so olajšali izdajo knjige, kar je vsekakor plemenita gesta.

Zadnje letošnje pismo iz novembrsko umirjenega Tokia.

Dragi Glas!

Gotovo veš, da imamo novega ministrskega predsednika g. Takésta (po naše izgovorjeno) iz obmorske province Šimáne na japonskem zahodu. Pripisujejo mu genialnost v ravnanju z domačimi političnimi razmerami, a neke vrste naivnost z ozirom na mednarodne odnose... Upam, da kaj takega ne bo treba nikoli reči z ozirom na našo SKA; ne spreglej prosim, črtice pod besedo Upam.

Dolgujem Ti kritiko Meda 1-4, v kolikor je še nisem podal, a vsega Ti ne morem v tem pismu povedati. Tako redko prideš na obisk, sam ali pa z Medom, da je postal vmesni čas – ali meddobje z malo začetnico – potreben? Pomenljivo je zapisal Papež v španščini (1986, 3-4, str. 339): „...no pudo acostumbrarse a la soleada, más baja y un poco alejada región“; kar velja za Gregorčiča, velja najbrž tudi za mnoge po svetu raztresene sodelavce: vse je potopljeno v enolično sonce, vzponov na gore ni, ničesar ni več blizu. Mimogrede: prva dva Papeževa prevoda (str. 338 in 339) sta pravi biser; ne vem, zakaj, a dajeta mi čutiti razsežnost Gregorčičeve poezije pa obenem njeno lepoto; tudi ne vem, zakaj me njegov tretji prevod (na str. 339) ne vneme na enak način: mu manjka morda še nekaj španskih besed, da lahko pesem zazveni v globino?

Med 1986, 1/2 je – kolikor se spominjam – prvič prinesel barvno reprodukcijo Savinškine stvaritve Cvetje! In kakšen kontrast pomeni v primeri s črno-belimi slikami, kako prijetno in sveže nasprotje! Toda ne smem se predati osebnemu čustvu na škodo razumevanja in zato Ti navajam zanimiv odlomek iz Collier's Encyclopedia (vol. 14, str. 590a, leta 1960) izpod peresa člana Amer. Narodne Umetnostne Galerije g. H. L. Cooke-a ml.: „Res je, da slikarstvo ni nujno navezano na rabo barv; tako zajema n. pr. trditve Kitajcev, da barve niso ne zaželena in ne nujna komponenta slikarstva, precej njihove zgodovine; trdijo, da je mogoče slutiti barve v polnem obsegu, če le znamo prav spreminjati kakovost in gostoto enobarvnega črnila. Zahod pa je po svojih slikarjih na splošno raje segal po celem bogastvu barv“. Črno-belo nasprotje se mi zdi le eno izmed sredstev, ki pa ne more nadomestiti tega, kar izraža čar barv. (Mimogrede: trenutno je v velikih japonskih mestih najbolj moden – črnobel kontrast...)

Ali si opazil v Medu 1986, 3/4, da imamo novega – Hemingway-a? Ne zbijam šale. Čisto stvarno imenujem g. Toneta Brulca po njegovi noveli „Ljudje na robu“ (str. 237-244) – našega Hemingway-a, in sicer iz teh razlogov: zajel je argentinsko-človeško življenje nekje na robu, skoraj tako resnično, kot je, in to življenje je znal pričarati bralcu (ali pa poslušalcu) s pomočjo mnogih razgovorov, ki so tako značilni za določene predele življenja. Obe prvini, plastičnost in pogovor, najdemo v Hemingway-evih povestih; kar izstopata. Pri vsej naturalističnosti Brulčeve povesti bi je ne imenoval kar tako naturalistične: pod površino je tipanje za to ali ono vrednoto. In prav tukaj bi rad iz srca izrazil željo: da g. Brulc še bolj prodre pod veliko ali majhno revščino človeškega življenja in tam odkrije – morda zadnjo iskrico dobrote, ki je na površini, razbiti in razcefrani, ni mogoče odkriti. Navsezadnje je vsak človek – nekje – podoba božja, torej tudi podoba božje dobrote. Nekje v besedah ali dejanjih

ali opustitvah se zaiskri pred očmi tistega, ki zna kot Merlakine „Lirične impresije“ v Medu 3/4 so ljubke, a zdi se mi, da bi pridobile, ko bi pesnica napisala te stavke v notranjem ritmu, nekakšno pesem v prozi. Brulc (in Hemingway, Amerikanec španskega porekla!) plesti in razplesti zgodbe življenja.

To sem čutil! posebno ob šestem odstavku na str. 291, kjer pesnica omenja reko Lobau... Vem za krasno nemško popevko – naj mi oprostijo to slabost tisti, ki uživajo lepoto le v klasični glasbi – o reki Lobau, kjer je dekle zaman čakalo povratek svojega ljubega s fronte, in pevka Zarah Leander je spremenila sicer navadne besede v celo pokrajino ob reki Lobau, drhtečo od življenjske drame... nekaj takega bi lahko ustvarila tudi pesnica Milena Merlak s svojo prozo, ki kar zahteva vsaj ritmiko.

Čas je, da končam? Imaš prav. Le to bi še rad omenil: na str. 307 je pod avtorjem R. M. Rilke-jem zapisano: Tri jesenske pesmi, dejansko pa sta njegovi le dve.

Mi se bližamo zimi, Ti pa že sanjaš o poletju. Toda pri božičnih jasticah se bora tudi letos srečala. Sporoči, če se Ti zdi prav, to voščilo „z onstran oceana“ (v japonskem tanka-slogu): V sredi skal morjá srečen Božič celi SKA – saj nas vse veže služba Večni Besedi, ki hoče biti človek!

Tvoj vdani daljnovzhodni

Vladimir Kos.

Lev Detela — dobitnik velike nagrade celovške Mohorjeve založbe

Leta 1984 je celovška Mohorjeva založba razpisala nagradni natečaj za biografski roman o kakšni znameniti osebnosti iz koroške slovenske zgodovine. Dobitnik nagrade celovške Mohorjeve založbe v znesku 25.000 avstrijskih šilingov je na Dunaju živeči pisatelj in kritik LEV DETELA. Njegov roman „STISKA IN SIJAJ SLOVENSKEGA KNEZA“ pripoveduje o staroslovenskem karantanskem knezu Borutu, ki je kot zadnji slovenski vladar pripadal še staremu poganskemu svetu. Lev Detela v romanu, ki ga je zdaj nagradila celovška Mohorjeva založba, na napet način pripoveduje o enem najbolj zanimivih obdobjih stare slovenske in evropske zgodovine. V obliki zgodovinskega romana razčlenjuje tudi za Slovence usodno prevrednotenje vrednot, šeg in običajev v času pokristjanjevanja Slovencev in drugih narodov. Iz Salzburga prihajajo, kot sporoča Lev Detela v romanu „Stiska in sijaj slovenskega kneza“, že nekaj časa skupine krščanskih misijonarjev med Slovence, vendar se jim med temi upirajo predvsem tisti, ki so zaradi svoje službe in zavezaniosti poganskim božanstvom in starim rodovnim izročilom kakorkoli privilegirani. V obrazložitvi in sporočilu celovške Mohorjeve založbe o nagrajenem romanu Leva Detela je med drugim rečeno, „da je osrednja oseba pričujočega dela staroslovenski knez Borut, h kateremu pridejo trije očitno irski misijonarji iz Salzburga, da bi ga spreobrnil h krščanstvu. Knez se sicer brani novega nauka, vendar v tem ni pravega prepričanja, temveč bolj ali manj samo še tradicija. Vendar pa knez krščanstva ne zavrača fanatično — in njegova roka tudi varuje misijonarje pred napadi domačih poganskih žrecev, kakršen je v tej pripovedi Bistroid. Misijon pa bi se kljub temu končal nesrečno, če Karantanije ne bi napadli Obri. V stiski je Borut prisiljen poklicati na pomoč Bavarce. Ti Obre potolčejo, vendar v zametajo zahtevajo pravico za svobodno delovanje misijonarjev. Borut pošlje na bavarski dvor svojega sina Gorazda in nečaka Hotimirja. To se zgodi leta 743, in to leto je tudi konec popolne državne neodvisnosti Slovencev“. V obrazložitvi romana ugotavlja lektor celovške Mohorjeve založbe Vinko Ošlak, da je „roman napisan preprosto, pregledno in ves čas zanimivo. Pisateljevemu jeziku bo lahko sledil vsakdo, tudi če nima predznanja o obravnavanem predmetu, pa tudi

Knjiga stane v Argentini 15 avstralov, drugod pa 3 dolarje USA oziroma odgovarjajoče v drugih valutah, in se naroča v Argentini pri Slovenski kulturni akciji, dobi v Dušno-pastirski pisarni oziroma pri Slovenskem planinskem društvu v Bariločah. Nje nakup toplo priporočamo!

če ni vaju težjega literarnega sloga". Zanimivost novega Detelovega dela je tudi v tem, da je osnovno zgodovinsko sporočilo o knezu Borutu uokvirjeno s fiktivnim pogovorom dveh današnjih slovenskih študentov o aktualnih koroških in splošno-slovenskih kulturnopolitičnih in narodnih problemih. Nagrajeno delo Leva Detele bo izšlo pri celovski Mohorjevi založbi v knjižni obliki.

kulturni večeri

14. kulturni večer SKA: Predstavitel knjige Franca Sodje: „Pisma mrtvemu bratu“, 7. nov. 1987.

Nekoliko nenavaden naslov nosi avtobiografska knjiga Franca Sodje, ki jo je predstavil občinstvu prof. Andrej Rot. Kdo bi mogel knjigo bolje predstaviti kakor Andrej Rot, ki je živel in dozoreval na vidu in pod roko nekdanjega vzgojitelja Baragovega misijonišča?

Iz predstaviteljevih besed smo izvedeli o veseli, toda s težkim delom napolnjeni mladosti dveh mladih fantov verne bohinske družine, ki sta delo prejela kot nekaj naravnega, od Boga danega. Prav zato se jima ni bilo težko odločiti za še težje delo — duhovniški poklic, v njem vztrajati in spolnjevati naloge, ki sta jih prostovoljno sprejela na svoje rame.

Sodja je bil zahteven vzgojitelj, bil pa je eden redkih, ki se je posluževal modernih metod pri vzgoji mladih ljudi, katere je poznal do potankosti, saj je bil z njimi noč in dan. Posebno širokost, odprtost in razumevanje je kazal pri spolni vzgoji, medtem ko je zavračal pretirani idealizem in versko prenapetost.

Ljubezen, razumevanje, odkritost, poštenost, doslednost so bile odlike njegovega vzgojnega prizadevanja. Kdor bo bral njegova „Pisma mrtvemu bratu“, posebno v zadnjih poglavjih, iz katerih diha hvaležnost, globoka vdanost in zaupanje v Boga, bo opazil tudi življenjski optimizem in vero v božje usmiljenje.

Ker je avtorja knjige večina udeležencev osebno poznala, se je po predstavitvi razvila živahna debata, ki je osvetlila precej neznanih točk, ki so morda samo bežno nakazane v knjigi.

Čeprav je Sodja le malo časa živel v Tinskem domu „Sodalitas“ na Koroškem, je njegovo oko vzgojitelja opazilo, kaj Koroški manjka — otrok! Posledice raznarodovalne politike in potrošniškega načina življenja, so pomanjkanje otrok. Sodju vzgojitelju in prenovitelju družbe pa je šlo predvsem zanje!

15. kulturni večer SKA: Dr. Andrej Capuder: „Potovanje v Kanaan“, 11. decembra 1987.

Ob zaključku poslovne dobe Slovenske kulturne akcije l. 1987. je nastopil dr. Andrej Capuder s predavanjem „Pot v Kanaan“. Dr. Capuder je izredni profesor filozofske fakultete ljubljanske univerze, pesnik, dramaturg, pisatelj večjih del v prozi, esejist, ljubljanski sourednik revije „Celovski zvon“, prevajalec celotnega Danteja itd.

Kanaan — obljubljena dežela judovskega ljudstva, Slovenija — obljubljena dežela slovenskega naroda! Judovsko ljudstvo na poti v Kanaan, je bil metaforični prikaz poti človeštva — navsezadnje, zakaj ne tudi slovenskega naroda? — v poiskih sreče. Predavatelj je starozavezno obljubo Jahveja izvoljenemu ljudstvu povezal z Novo zavezo sv. pisma, kjer je s Kristusovim odrešenjskim delom bila lopolnjena postava in izpolnjena obljuba.

Čeprav je nosilo predavanje poetični in metaforični naboj, povezan z današnjim stanjem, so poslušalci dojeli njegovo bistvo. kateri prehojeni del poti v Kanaan, ki ga omenja Deborah v svoji pesmi zmagoslavja, je bil prehojen? Ljudstvo je grešilo, ljudstvo je bilo kaznovano, ljudstvo se spokorjeno obrača k Bogu, da mu pomaga iz stiske! Na katerem delu poti je danes slovenski narod? je bilo neizbežno vprašanje. V debati se je izkazalo, da je bilo to vprašanje formulirano na različne načine, večkrat se je debata oddaljila od srčike predavanja, zato da se je znova povrnila k njemu z novo silo.

Prof. Karel Rakovec

Slovenski sindrom, slovenski idealizem, univerzalizem in personalizem, vzroki in posledice slovenske diaspore, slovensko šolstvo sedaj, obnovljeno zanimanje za božje in sveto, nova kvaliteta krščanstva slovenske družbe, so bile samo nekatere izhodiščne točke predavatelja.

Kljub temu, da je bilo predavanje na petek in ne na običajno soboto, se je opazilo ob polni dvorani, da zanimanje za predavatelje iz zamejstva, posebno pa še iz domovine narašča. Povedano z drugimi besedami: Potrebna je večja povezava vseh treh Slovenij!

Pred predavanjem dr. Andreja Capudra, ki ga je zbranim predstavil predsednik SKA č. g. Ladislav Lenček je bil objavljen izid knjige „Posnetih sonetov“ prof. Karla Rakovca, ki jih je predstavil prof. Andrej Rot.

Prof. Andrej Rot je orisal življenjsko pot prof. Rakovca — ne prevajalca — ampak pesnika, ki je na svojski, osebni način, prevedel sonete iz vrhov svetovne književnosti iz petih jezikov. Ker se izraz „posnet“ uporablja prvič v tem pomenu, je predstavitelj poudaril, da gre za način prevajanja, ko bi pesnik Rakovec sam rad napisal sonet, ta pa je bil že napisan, zato jih slovenskemu bralcu podaja skozi lastno doživetje in čutenje, uporabljajoč svoj lastni leksikon.

Poleg posnetih sonetov dobimo v novi knjigi še triindvajset Rakovčevih sonetov z globoko tematiko in močno izrazno silo. Po besedah predstavitelja, knjiga velja za življenjsko delo prof. Rakovca.

Dr. Capudrovo predavanje je s temeljito predstavitvijo njegove literarne osebnosti predstavil vodja literarnega odseka France Papež, ki je po predavanju tudi vodil razgovor.

Nagradni natečaj SKA

Odbor SKA je na predzadnji redni seji v letu 1987 določil člane ocenjevalne komisije za razpisani natečaj razprav in esejev.

Žirijo sestavljajo: dr. Katica Cukjati, prof. Božidar Fink, č. g. Ladislav Lenček, dr. Jure Rode in arh. Jure Vombegar.

Nagradni natečaj sta s svojim darom omogočila dr. Peter Urbanc iz Toronta in g. Vinko Levstik, slovenski hotelir v Gorici.

slovenski tisk

8. slovenski knjižni sejem

V Cankarjevem domu je od 17. do 23. novembra bil 8. slovenski knjižni sejem.

To je retrospektiven prikaz vseh slovenskih založb in izdajateljcev za dveletno obdobje. Vzporedno s tem potekajo razni pogovori s književniki, tiskovne konference, predstavitve pomembnih del in podobno, knjige pa prodajajo s popustom. Za razliko od sedmega sejma l. 85 je bilo očitno, da so slov. založbe izdale manj novih naslovov in tudi za vnaprej je očitno, da jih bo še manj. Tako kot vse ostalo pri nas je v krizi tudi založništvo. Pač pa se pojavljajo novi založniki, razna društva, kulturne ustanove in tudi posamezniki. Na knjiž. sejmu je opazno mesto zavzel verski tisk in prvič v skoraj celotnem obsegu njihovih izdaj tudi obe zamejski Mohorjevi družbi s knjiž. izdajami daljšega časovnega razdobja, a brez Mauserjevih del in Kolaričevega Rožmana, pač pa so bili med drugim lahko predstavljeni Jezova knjiga o Dachau, V. Stückler-številk Celovškega zvona. Ti dve številki še vedno nimata vstopnega dovoljenja v SRS in tudi na sejmu sta bili le kot eksponat. Oslak in drugi so morali stalno ponavljati obiskovalcem, da nista na prodaj! 18. nov. je bila v Cankar. domu, v okviru sejma predstavitev dveletne knjižne žetve zbirke Znamenja, ki jo izdaja mariborska založba Obzorja. Navzoči so bili avtorji, katerih dela so izšla v zadnjih dveh letih pri tej zbirki: Alenka Puhar (Peticije, pisma in tihotapski časi), Marko Pogačnik (Zmajeve črte, ekologija in umetnost), France Bučar (Resničnost in utvara), jevi Spomini (nekak pendant k Sodjevim Pred vrati pekla. Stücklerja so tudi prodajali!) ter junijska in septembrska Janez Vrečko (Srečko Kosovel, slovenska zgodovinska avantgarda in zenitizem), Spomenka Hribar (za Kocbekov zbornik), Jože Snoj (Ubijanje zemlje), Kristijan Muck (V tkivo ognja), in Veljko Namorš (Materialistična filozofija prirode in naravoslovje). V uvodu je urednik Obzorij, pesnik Herman Vogel spregovoril o zbirki, ki prinaša nekaj novega v slovensko kritično misel in leposlovje, ki je sicer v tej zbirki nekoliko zanemarjeno. Da gre za nekoliko drugačne poglede na našo resničnost. Od zadnjega sejma je izšlo devet knjig, oz. vsi načrtovani zvezki. Zbirka je v zadnjih dveh letih prišla na zeleno vejo in tudi za vnaprej je predvideno, da bo izhajalo po pet knjig letno. Obžaloval je še, da ni navzoč dr. Taras Kermauner, ki ima velike zasluge za redno izhajanje knjig zbirke, ne želi pa sodelovati na javnem pogovoru. Kot prvo je nato predstavil A. Puhar, ki je o svoji knjigi povedala sledeče: Knjiga je nastala v času, ko se v Jugosl. množijo peticije in hkratna nejevolja oblasti na te poskuse; ker je bila tudi sama kritizirana in kaznovana zaradi takšnega pisanja. Te knjige pa bi ne bilo, če bi se že preje ne ukvarjala z Orwellovo knjigo 1984. Preveriti je hotela, zakaj je lahko nekaj kot nesprejemljivo, kako je bilo nekoč — zato je napisala pregled usode pisanja odprtih pisem in peticij v zgodovinskem razvoju. Knjigi je dodala tudi primere in je to komentirala zgodovinski pregled o ljudski oblasti, ko ljudstvo nima nobene pravice, če si jo pa vzame, je kaznovano.

M. Pogačnik. K pisanju ga je nagovarjal T. Kermauner, njegova govorica je drugačna, likovna. Razložil je, da ima nekako sedemletne ustvarjalne cikle in da se mu je tako tretjič pojavilo to obdobje. Tokrat se je odločil s seboj pogovoriti o delu. Je že od prvega zvezka — 20 let — oblikovalec knjig te zbirke in v svojem delu je tudi opisal, čemu je zbirki dal takšno grafično opremo.

F. Bučar. Urednik ga je predstavil kot avtorja ene tistih knjig, kjer se je založba uštelala pri nakladi. Knjiga je bila v hipu razprodana, ponatisniti jo ni bilo več mogoče, a njena aktualnost se še pogloblja. V večji nakladi bi bila a njena aktualnost in utopija? Bučar: Resničnost vsak po svoje doživlja... čas je, da v našem družboslovju enkrat malo posvetimo v zakulisje naše stvarnosti. Verjetno ljudje podobno mislijo, če je bila razprava tako hitro razprodana. Napisana sprva ni bila za objavo, to je bil bolj lasten izliv razglabljanj, kakršnih ima v svojih predalih še več. Da je spis izšel v knjižni obliki je zasluga Dimitrija Rupla, ker ga je po pregledu rokopisa nagovoril k objavi. Pred natisom so bili še neki zunanji posegi, recenzenti, ki so knjigo odločno odklonili, da bi bila objavljena. A založba mu je bila naklonjena in se je vendarle odločila za izid.

Janez Vrečko. Urednik je njegovo delo predstavil kot disertacijo, ki pa je v slovensko literarno zgodovino prinesla

nekaj novih stvari. Vprašal ga je, kaj misli z današnjega stališča, kakšno oporo mu je pri pisanju dalo samo Kosovelovo delo. Vrečko: Omenil je podobno delo Katarine Šalamun o Podbevšku, ki je bilo svoječasno zelo odmevno. V svojem delu skuša pokazati na pomen predvsem treh avtorjev tistega časa: Podbevška, največ pa Kosovela, ki doživlja neprijetno (?) usodo pri literarni zgodovini in pri bralcih. Kosovela analizira po dnevniških zapisih, objavljenih v njegovem zbranem delu. Pokazale so se mu stvari, ki nekoliko spreminjajo podobo tega pesnika. Pri njem je skušal ugotoviti faze v njegovem pesniškem razvoju, razmejiti njegovo konstruktivistično obdobje od obdobja političnega delovanja. No, tretji del njegove knjige govori o Ferdu Delaku in njegovem futurističnem delovanju v dvajsetih letih.

Kocbekov zbornik. Urednik: vsi vemo, kaj se je z njim dogajalo pred izidom, v Znamenjih je izšel v dokaj visoki nakladi, a bil takoj razprodan. V imenu vseh avtorjev naj spregovorijo Spomenka, ki je bila povod za neprijetnosti, da je izšel s tako zamudo. S. Hribar: Pred leti je izšel Pirjevčev zbornik, ki je po njenem artikuliral narodno vprašanje in poezijo. Ko so podpisali izjavo za izhajanje Nové revije, so imeli pred očmi tudi E. Kocbeka, da bi se morali tudi zanj zavzeti za ustrezen prikaz. Po njegovi smrti se je ta želja še povečala. Nato je naštel vseh deset avtorjev in naslove njihovih razprav. V njih je zaobsežena analiza Kocbeka-človeka in njegovega dela, zlasti pesniškega, ne manjka pa tudi politično esejistična razsežnost njegovega delovanja. Že pred štirimi leti je bila ta knjiga napisana, in ne želi ponavljati vsega mučnega v zvezi s tem zbornikom. Na koncu opozarja še na Kocbekov dnevnik iz let 1964/65, ki je bil objavljen v Novi reviji in kjer opisuje osebna doživetja in trpljenje.

Jožeta Snoja je urednik predstavil kot enega najbolj odkritih pisateljev, kar jih pozna. J. Snoj: Karel Grabeljšek (pisec partizanskih povesti) je njegovo pisanje javno zavrnil s klasičnim „to pa ni bilo res“. Od tedaj dalje ga je Grabeljšek začel zanimati. Zasedoval je njegovo mazohistično, kaj je bil, kaj je delal, kako je po njegovem bilo. Po tem je sklepal, da Grabeljška resnica pravzaprav boli in da skuša nekaj prikriti. Začel je prebirati njegova dela in dognal, da je vso zagato slovenskega ljudstva, ki so ga silili v boljševiško revolucijo, on, Grabeljšek že opisal in v tem je njegov predhodnik. Oba sta črpala iz podobnega vira, razlika je le generacijsko-starostna. Tako je počasi nastajala njegova študija. Po pričevanjuski plati

Bralce vabimo, da se poslužite v ta Glas vključene naročilnice na najnovejša knjižna izdajanja SKA, ki jo izrežite in pošljite na naš naslov!

NAROČILNICA

Slovenski kulturni akciji
Ramón L. Falcón 4158
1407 Buenos Aires

Podpisani(-a) naročam Vaše tiskovine, objavljene na drugi strani te naročilnice, zaznamovane s križcem.

Priloženo prilagam plačilo tega mojega naročila v čeku za U.S.A. dolarjev, oziroma v nakazilu za avstralov.

Prosim, da se mi naročeno pošilja oziroma pošlje na spodnji naslov:

.....
.....
.....
.....
.....

lastnoročni podpis

je Grabeljšek bogatejši od Kocbeka, po umetniški pa ne. Naslov Ubijanje zemlje je metaforičen. Ponazarja ideološki konstrukt, ki je idealističen in pride v konflikt z elementarnim, zemljo oz. kmečkim vprašanjem. To pa je večna in povsod pričujoča težava vsakega socializma.

O svojih delih sta spregovorila še Kristijan Muck (gledališki igralec) in Veljko Namorš (upokojen inženir), a vzelo bi preveč prostora in tudi kaj prav posebnega ni bilo.

šns

Pisma

Dr. Dimitrij Bregant piše iz Londona 10. oktobra:

Najprej bi se Vam rad zahvalil za pošiljko GLASA, št. 1 in 2-3 ter MEDDOBJA 3-4. Kratek poletni odmor mi je omogočil podrobno prebiranje te bogate besedne breme, ki je tokrat posebno močna v esejističnem delu. Naj poudarim predvsem Brumnov esej, katerega odlikuje nadpovprečno jasna misel, odličen slog in širok vpogled v sodobno obravnavanje teme vera-znanost. Tudi vsebina Glasa mi daje vtis pomlajenega zagona v bolj živo in aktualno poročanje o temah in dogodkih, v katera so vpleteni ustvarjalci SKA.

Naj tu omenim še osebno misel, ki se mi zdi važna za današnji trenutek: ustvarjanje skupnega slovenskega prostora. V vseh treh Slovenijah — domovinske, zamejske in zdomske — si je utrdila pot zavest, da moramo priti do nekega globljega pojmovanja naše celotne usode, če lahko še ohranimo upanje na preživetje naroda v prihodnje tisočletje. To nas nikakor ne zavezuje, da se odrekamo našim verskim in idejnim prepričanjem, ampak da jih gojimo na tak način, da jim bo omogočeno oplajevanje vsega narodnega telesa. Tehten, poglobljen in v ljubezni voden dialog nas mora odpreti vsem silnicam, ki so v našem sedanjiku navzoči in dejavni v njem.

Dr. France Rode piše iz Rima 13. decembra:

... Medtem sem dobil „Pisma mrtvemu bratu“. Knjigo sem v hipu prebral, s silnim veseljem in užitkom. Po mojem je to ena najboljših duhovnih avtobiografij, kar jih je napisal Slovenec, pa še marsikdo drug. Sodja osupljivo globoko zareže življenje. Vidi se, da je iz rase prístnih mistikov. Posebnost Sodjevega dela je v tem, da jo piše mistik iz alpskega sveta, kar je čista redkost. Mistiki namreč povečini prihajajo iz planjave ali iz puščave („La triste y espaciosa España“ pravi fray Luis de León). Sodja pa je fant z gora in v tem je vsa posebnost in izvornost njegovega izrednega pričevanja.

Revija „Meddobje“ z „Glasom Slovenske kulturne akcije“ (letno 320 + 16 strani v „Meddobju“ in 48 strani v „Glasu“) 30 USA dol.

Pesniška zbirka Vinka Rodeta, „Nekje je stvarnost prozorna“, z lesorezi Ivana Bukovca (100 strani), broširano 8 USA dol.

Duhevna avtobiografija Franca Sodja CM, „Pisma mrtvemu bratu“ (210 strani s fotografijami) vezana: 12 USA dol.
broširano: 10 USA dol.

Zgodovinsko-planinska novela, Vojko Arko, „Cerro Shaihueque“, z risbami Bare Remec in fotografijami (80 + 4 strani, broširano) 3 USA dol.

Zbirka prevodov svetovnega pesništva in lastnih sonetov, Karel Rakovec, „Posneti soneti“, z ilustracijami Bare Remec, Ivana Bukovca, Franca Papeža in arh. Jure Vombergarja in v opremi arh. Marijana Eiletza (112 strani), broširano: 8 USA dol.

Vinko Rode poroča o Meddobju XXIII., 1-2:

O Jantarjevem prispevku v Medu 23/1-2 naj ponovim pohvalo, ki jo je avtor izrazil Kosu, a zdaj namenjeno njemu: Razgledanost, sodobnost, širokost, globokost, čemur bi dodal še izredna preciznost, erudicija (načitanost?), mojstrska raba terminologije. Po mojem skromnem mnenju, izvrstno delo, zelo prečiščeno, v vseh izvajanjih pretehtano in dobro osnovano. Kar me je presenetilo, je bogastvo slovenskih filozofskih izrazov in dobro poznanje sodobnih mislecev. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se vspostavlja dialog v takó specifični temi, dialog, v katerem se predstavlja novo ime na našem južnem nebu. Branje me je tako prevzelo, da sem šel nanovo predelat Kosov esej; Jantar se mi zdi v svojih dopolnilih in kritiki izredno dobro utemeljen.

Naj se ustavim tudi pri prevodih Gregorja Papeža, pa ne da bi pisal oceno — zdi se mi dobri —, ampak da sugeriram dva popravka: Pri Kosu I tretji verz (str. 156) se zdi špansko nemogoče: „y sobre el estanque nada un pájaro...“ (plava, pluje). Če že ne vuela, naj bi bilo recimo planea.

In pri moji pesmi, zadnja dva verza (na str. 160). Prevod čisto zaobrne pomen: „A mórja svetlobe ne more zajeti / dvoje začudenih biserov.“ (Mas la luz del mar no puede abarcar / dos perlas asombradas.) Mišljeno je bilo takole, in čudno, v zvezi s španskim glagolom *caber*, za katerega sem zastoj iskal slov. izraza: Mas un océano de luz no puede *caber* / en dos perlas asombradas...

knjige

Josef Dirnbeck: JEZIKOVNO MOČNE VIZIJE

Nova lirika Milene Merlak in Leva Detele

Milena Merlak in Lev Detela sta za skupno pesniško zbirko napisala posamično vsak svojo pesem s programatičnim naslovom „Kaj je povedala noč / Was die Nacht erzählt“. Vendar ni posebnost te pri celovski Mohorjevi založbi izišle pesniške knjižice, ki jo je ilustriral Ted Kramole, le skupna predstavitev literarnega dela obeh avtorjev, temveč predvsem dejstvo, da so pesmi teh literarnih zakoncev, ki objavljata v dveh jezikih, poleg slovenske in nemške verzije natisnjene tudi v angleščini. Prevajalec Herbert Kuhner je v Ameriki dorasli Avstrijec, ki se je že večkrat izkazal kot gibalna sila avstrijske literature v angleško-ameriškem prostoru, kot sta Merlakova in Detela postala znana kot tankočutna in vztrajna posredovalca med avstrijskimi in jugoslovanskimi književnostmi.

V pričujoči publikaciji, ki vzpodbuja k primerjavam, so posebno opazne skupne poteze lirike Milene Merlak in Leva Detele. Oba pesnika razpolagata z izredno bogatim repertoarjem odtenkov poetičnega izraza; oba zmoreta ustvariti verze z intenzivno metaforično močjo; obema očitno brez muje uspe njune vizije napolniti z jezikovno močjo, z jezikovnimi čari.

Izraz „vizije“ moramo v našem primeru razumeti popolnoma dobesedno, zakaj pri pesmih Milene Merlak in Leva Detele gre vedno za podobe, za vidno, oprijemljivo, in to še celo tam, kjer v osnovi ni mogoče ničesar več videti, ker v črni noči zrcala oslepijo (... „Toda zrcala ne spregovorijo“, L. Detela), ali pa zato, ker siplje ugašanje „pepel v oči“ (M. Merlak); še večkrat pa izzoveta vizije v ožjem smislu besede, čeprav manj tiste vrste, ki pričuje o utopičnem hrepenenju po zdravem dokončenem stanju sveta — toda koga naj to v obdobju po černobilu še začudi! —, temveč predvsem vizije apokaliptične groze.

V primeri s skupnimi potezami obeh pesnikov so razlike njunih liričnih svetov — oziroma bolj rečeno — drugačnosti odtenkov v podajanju snovi, v čustveni naravnosti ali temperamentu vidne takorekoč šele ob drugem pogledu. Tu je koristno, da je vsak od obeh avtorjev poleg omenjene skupne pesniške zbirke izdal tudi lastno pesniško zbirko:

Milena Merlak „Desetnico“ in Lev Detela „Oporoko visokega ptiča“.

V Detelovem pesništvu se srečamo s podobami v srcé sega-
joče tesnobe in stiske — na primer nas vznemirijo „krvavi
jerjavi“ ali „deček s sedmimi prsti“ — in z metaforiko
v načinu nekakšne surrealistične sanjske logike (... „noge
pa ostanejo v delovni sobi / in igrajo silno pošasten nogom-
met s knjigami / in razpadajočim pohištvom. / Vse je
mračno in svečano...“).

Ponekod opozarjajo te podobe tudi na politične („veliki
požiralec“) ali ekološke danosti („Tu pokali smo z biči ob
veletoku, / ko sladkor se cedil je v oceane.“), ne da bi pri
tem avtorja zašla k trivialnim primeram; in ne nazadnje
se v teh tekstih vedno znova najde neka posebna vrsta
podtalnega humorja, kot se nahaja na primer v podobi
o „strelvodu — spokorniku“, ki ga ni mogla uničiti nobena
nevilhta, ki pa ga je „prekrilo divje cvetje“ in „prerasla
dobrava — ta neskončna zelena zastava“, pa tudi v podobi
slona, ki sicer telovadi na trapezu pred cirkuškim občin-
stvom in ne more strmoglaviti, ker je posebni slon, ki
„ta čas preživi“.

Kar povedo te Detelove podobe o sionu na zelo prenesen
način, namreč da moraš imeti presneto trdo kožo, da lahko
današnje dobo uničevanja svetá in človeštva sploh še pre-
živiš, to pove Milena Merlak v pesmi „Galileo Galilei“ na
bolj neposreden način: „Po znanstvenem delu si citirava
iz Danteja: / največ iz pekla, malo iz Vic, nič iz Nebes“
(fizik in astronom sta tu prisposoda razkola med celovitim
doživljanjem svetá in stvarstva ter razvoja v enostranski
naravoslovni spoprijem s svetom).

Pesnica ne citira ničesar iz Dantejevih „Nebes“ iz enega
samega razloga, namreč zaradi svojega posebnega zornega
kota, ki dovoljuje le realističen pogled — in ne zaradi
kakih pesimističnih zoževanj. Nebesa lahko takorekoč citi-
ramo samo kot človeško hrepenenje po njih. Mileni Merlak
se vse to posreči na enostaven in sijajen način, ko opiše
hrepenenje mestnega betona po zelenju med nebotičniki
in njihovo „iluzijo pragozdne idile“ sredi urejenih obcestnih
drevoredov.

Prav tako kot narava („Jok doline“, „Gora“, „Zaprašena
veja“ in tako dalje) nudi tudi umetnost (Otto Dix, Paul
Klee) ter mitološko izročilo Mileni Merlak upoštevanja
vredne impulze pri oblikovanju pesmi. To je na primer
opazno pri prisposodi enoakega velikana Polifema, ki ga
pesnica uporabi kot simbol nove elektronske komputerske
tehnologije, ki je svojo enookost seveda na grozljiv način
perfekcionirala in je noben Odisej več ne more prelisčiti.
V mitu o sfingi se za Mileno Merlak odpre dvojnost in
dvoličnost človeškega bivanja. Sfinga („na pol sodobna —
na pol bajeslovna — / izvršuje v sebi / ločitev človeka od
živali“) je bitje na poti k učlovečenju, bitje, katerega vzor-
na skrivnost korenini v dejstvu, da mora do smrtonosne
blaznosti krožiti neizprosno samo okoli sebe.

Pesnico odlikujejo jezikovno močne vizije tudi tedaj, ko
se na umetniški način loteva zgodovinskih tem („Pomlad
se na umetniški način loteva zgodovinskih tem („Pomlad
1945“, „Carnuntum ali smrt imperatorja na tujem“), pa
tudi tedaj, če se loti predstavljanja zelo zasebne snovi
(„Iz mladosti“), ali če v „Dialogu s smrtjo“ smrti ne
predstavi kot divjega okostnjaka z mrtvaško koso, temveč
kot skoraj „smehljajočega se“, zelo zaposlenega prijatelja,
„pravzaprav ženo, staro znanko“.

Kar zmore noč — zdaj iz zornega kota Leva Detela in
potem spet iz perspektive Milene Merlakove — pripovedo-
vati, je mnogovrstno in večsmerno. Upajmo, da bo to tvorno
prisluškovanje pripovedim noči rodilo še veliko liričnih
sadov.

Milena MERLAK / Lev DETELA: Kaj je povedala noč /
Was die Nacht erzählt / What Night Reveals. Prevod v

angleščino: Herbert Kuhner. Ilustracije: Ted Kramolc. Mo-
horijska založba, Celovec 1985.

Milena MERLAK: Die zehnte Tochter (Desetnica). Pesmi
v nemščini. LOG-BUCH Nr. 3, Dunaj 1985.

Lev DETELA: Testament des hohen Vogels (Oporoka vi-
sokega ptiča). Pesmi v nemščini. LOG-BUCH Nr. 4, Dunaj
1985.

JOSEF DIRNBECK se je rodil leta 1948 na Gradiščanskem,
kjer živi v rojstni hiši v Rotenturmu pri Pinki. Na Dunaju
in v Gradcu je študiral teologijo. Uveljavlja se kot pisec
številnih religiozних sestavkov in verskih knjig. Med dru-
gim je izdal več verskih antologij (n. pr. „Cerkvene himne
— prepesnitve latinskih tekstov“, 1977, „Marijanska lirika
skozi stoletja“, 1983). Poleg tega je avtor številnih avant-
gardističnih modernih tekstov (n. pr. vizuelna poezija),
radijskih iger, pesmi in satir. Leta 1976 je prejel pospeše-
valno nagrado gradiščanske deželne vlade za literaturo.
Od leta 1972 živi kot svoboden književnik in je med drugim
n član mednarodnega PEN-kluba. Nekatere njegove verske
pesmi so izšle tudi v slovenskih prevodih v slovenskem ko-
roškem katoliškem tedniku „NEDELJA“.

† SIMON KREGAR (1914–1987)

19. novembra nas je nepričakovano zapustil
arhitekt Simon Kregar, član in prijatelj Slovenske
kulturne akcije.

Njegov spomin bo ostal neizbrisen.

Žalujemo družini in vsem, ki bodo čutili njegovo
izgubo, naše globoko sožalje.

utrinki

„Moskovski vedomosti“ (moskovske novine) so objavile
osmrtnico za Viktorjem Nekrasovim, ki je umrl 3. sept.
1987 v Parizu. Nekrasov je bil rojen v Parizu v emigrantski
družini, ki se je vrnila v Rusijo po letu 1917. Za roman
„Na okopih Stalingrada“ je dobil stalinsko nagrado, vendar
ga je Hruščev potem osebno tako obdelal, da so ga izgnali
l. 1974 in mu potem vzeli tudi državljanstvo dve leti zatem.
Za njegova dela, ki jih je napisal v tujini, so mnenja, da
ne dosega ravnino pisanih v domovini, poleg tega mu jih
pa tudi niso marali objavljati v Rusiji, tako da jih mlajša
generacija sploh ne pozna.

„Pod obokom čarobnim“ je naslov novi, peti pesniški zbirki
Ljubke Šorli. Pesniško zbirko je uredil, ji napisal uvodne
besede in jo predstavil prof. France Bernik v Kulturnem
domu v Gorici 16. junija, naslednji dan pa še v Trstu. Zbir-
ka obsega štiri cikluse, vsakega s petnajstimi pesmimi,
ki so deloma že bile objavljene, niso pa iz prejšnjih zbirk.
Bernik je poudaril, da je Ljuba Šorli predvsem ljudska
pesnica.

Sovjetske oblasti so zaplenile petdeset knjig ameriškega
izvora, ki so jih napisali ruski pisatelji, na šestem med-
narodnem književnem sejnu v Moskvi. Tangred Golenpolj-
ski, uradnik Goskomizdata (Državne komunistične založbe),
je odgovoril na ameriški protest, da knjige žalijo Sovjetsko

PRVI ZVEZEK XXIII. LETNIKA REVije MEDDOBJE JE IZŠEL.
NAROČITE TO NAŠO PUBLIKACIJO.

Cena XXIII. letnika (4 zvezki — 320 strani) je
120 avstralov ali 30 dolarjev.

zvezo. Nekaj teh knjig je bilo tiskanih celo v SZ, druge so bile v angleščini, med njimi tudi pesniška zbirka Josepha Brodskega, ki je emigriral l. 1972 v ZDA, letos je pa dobil Nobelovo književno nagrado.

Glavni tajnik UNESCO Amadou Mahtar M'Bow je spet kandidat za to organizacijo, ki združuje 158 narodov. Po časopisnih poročilih in kritikah je bil glavni krivec, da so se iz nje umaknile ZDA in Anglija, ker je organizacijo politiziral in so v njej dobili najboljše plačana mesta levičarji. ZDA in Anglija nista bili pripravljene plačevati UNESCO, da bi se v njem vodila propaganda proti njima.

Mihail Nenašev, odgovorni za sovjetske publikacije, je obtožil Izrael za nereda na moskovskem književnem sejmu. Izraelci so poslali 30-člansko delegacijo, ki je delila propagando, plastične vrečke, spomine, ki nimajo kaj vedeti s književnim sejmom. Kljub temu je bilo podpisanih devet tisoč pogodb med založništvi, čeprav so se razstavljalci pritožili nad popolnim organizacijskim polomom. Od vlade zaplenjenih sto knjig, jih je bilo dvajset izraelskih, trideset ameriških in petdeset angleške založbe Penguin.

FBI (Federal Bureau of Investigation) in druge federalne agencije so raziskovale delovanje ali pa imele pod nadzorstvom 134 ameriških pisateljev. „The New Yorker“ in „The Nation“ sta objavila listo že umrlih in živečih pisateljev, ki so jo imeli uradi za državno varnost, kot da so prekučuški. Med njimi je bil Ernest Hemingway, Thomas Wolfe, William Faulkner, John Steinbeck, Gertrude Stein, Truman Capote, John Dos Passos i. dr. Nekateri so vedeli za to, drugi ne.

V kratkem bo izšla knjiga „Ob kresu komunizma“ Jerneja Vilfana, ki je ena sama pretresljiva, razdirajoča kritika sedanjega družbenega sistema. Nova revija je v številki 63/64 objavila odlomek „Osebnih besede o komunizmu“ iz nje.

Izšla je v Talleres Gráficos Vilko SRL (Buenos Aires) pričevalna in dokumentarna knjiga „Alfonz Jarc iz Ajdovca“, ki jo je napisala njegova sestra Marija. V njej je opisano življenje in preganjanje slovenskega ljudskega duhovnika, ki so ga komunisti obsodili na smrt in ga obesili sredi leta 1949. Svoj značaj najlepše opiše on sam v korespondenci: „Biti samo „glina“ v rokah „Lončarja“. Vdanost in zaupanje v usodo in Boga, najlepša krepost mučenika, ki je bil že vnaprej obsojen.

„Piccola antologia“, „Traduzione di Franc Husu“ je naslov Gregorčičevi zbirki pesmi, ki so jo izdali v italijanščini ob 50-letnici pesnikove smrti.

V Sežani je bilo mednarodno srečanje pisateljev septembra meseca, ki ga poznamo pod imenom „Vilenica“. Sodelovalo je okrog 60 pisateljev in esejistov iz Poljske, Češke, ZR Nemčije, Avstrije, Madžarske, Italije, Francije in ZDA. Namen Vilenice je prikazati našo književno bero in zato mislijo izdati še letos pet knjig v tujih jezikih (Cankarja, Potrča, Smoleta, Kosmača in Zupana).

„Beg“ je naslov povesti Poljke Škrinjar, ki je izšla letos. Škrinjarjeva je dosedaj opisovala proces življenja izkoreninjenec, iztrgancev od zemlje, v tej knjigi pa opisuje pravo proletarsko življenje sedanje samoupravne družbe. Pravzaprav je Škrinjarjeva samo posnemalka Zolaja, ki je prav tako opisoval družbene napake svoje dobe: spolno razvrzanost, pijačevanje, izkoriščanost delavcev, umazanijo, brezup in brezizglednost iz položaja.

Po Plenumu kulturnih delavcev OF na Bledu, ki je razpravljalo o razvoju in preobrazbi slovenskega značaja, so bili „Kulturni večeri“ preimenovani v „Štihove večere“. Tudi „Kristalna dvorana“ v hotelu „Slon“, kamor so jih prestavili z Bleda, je bila preimenovana v „Štihovo dvorano“.

Devetič je bila že podeljena Njogoševa nagrada in tokratni dobitnik je Borislav Pekić za „Zlato runo“. V ožji izbor se je od Slovencev prebil pesnik Dane Zajc. Od Slovencev jo je dobil do sedaj samo Josip Vidmar. Njogošev nagrado podelijo vsake tri leta in predstavlja najvišje priznanje v Jugoslaviji. Za Pekića je glasoval tudi Ciril Zlobec, ki je bil član ocenjevalne komisije.

Na Štatenberškem srečanju so podajali svoja mnenja slovenski pisatelji. Zadnji med njimi je bil dr. Tine Hribar, ki je skušal dokazati na primerih Joycea, Kafke in Sofoklesa, da ni odločilna v literaturi nacionalna, ampak eksistencialna komponenta.

„Oportunistična zadrega“ je bil zadnji epigram pesnika Mateja Bora, ki so ga objavili „Književni listi“ in se glasi: Odkar ima opozicija že vsepovsod / pozicije, se prav bojim, / da se mi zmeša, ker ne vem več, kod / začenja se in kod konča režim. — (Po „Književnih listih“ 10. sept. 1987.)

Čeprav ne dosega prejšnjega o slovenski hegemoniji, je pa prav tako oster:

Iz Belega gradu prišlo je pismo, / ki nas povzdignilo je v hegemoni, / saj dozdej smo bili v svojih očeh, le hlapli, r... mone.

Umril je Vladimir Skrbinšek, režiser, igralec, direktor Drame v Mariboru, ki je eden prvih uprizoril „Vodo“ Jožeta Vombegarja, ki je bil član Slovenske kulturne akcije.

Mihajla Bulgakova novelo „Pasje srce“ je objavila revija „Znamja“. Čeprav je Bulgakov napisal novelo že 1925. leta, zaradi stalinizma ni mogla iziti prej. Tudi njena tema, kako pes more učiti človeka osnovnih človečanskih pravic, ni bila preveč v skladu s socializmom. Ker je Bulgakov bolj poznan na zahodu, se je tajnik komisije za literarno zapuščino Bulgakova že vnaprej zaživil, da bo sovjetska izdaja zmanjšana po obsegu. Originali njegovih del so izšli na zahodu že zdavnaj in tajnik Aleksej Karaganov misli najbrž izdati počiščenega Bulgakova.

Radio Opčine je začel z oddajami za Beneške Slovence pod imenom „Okno v Benečijo“. Za sedaj jih lahko poslušajo samo na Tržaškem, ko bo dograjen oddajnik na Matajurju, bo tudi ta pozabljeni del Slovencev vključen v enotni slovenski kulturni prostor. T. B.

Prošnja vsem ustvarjalnim članom SKA

Ker je v razmeroma mali slovenski izseljenski skupnosti po svetu krog odjemalcev in plačnikov naših izdanj, Meddobja, Glasa in knjig, zelo majhen, nam je vsaka naročnina in vsako vplačilo dragoceno.

Zato odbor SKA vljudno prosi tudi vse svoje ustvarjalne (rečne) člane, da poravnajo letno naročnino na naše publikacije, katere prejemale, oziroma da se naroče, ako jim je količkaj mogoče.

Že vnaprej se za razumevanje zahvaljujemo!

Y SUC 6 CORR. CENTRAL ARGENTINO CORREO	TARIFA REDUCIDA CONCESION 232
	R. P. I. 201682

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. Urejuje ga tajništvo. Tisk Editorial Baraga del Centro Misional Baraga, Colón 2544, 1826 Remedios de Escalada, Pcia. Buenos Aires, Argentina. Vsa nakazila na ime in naslov: Alojzij Rezelj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina. - Editor responsable Slovenska kulturna akcija (Andrés J. Rot), Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires 1407, Argentina.